

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiasticorum Vita, Moribus, Officiis Libri Tres

Schevichavius, Gisbertus

Mogvntiae, Anno M.DC.XXI.

Cap. XXXV. Temperantes Sint Clerici quia dicati Deo ministri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42349

TEMPERANTES SINT CLERICI
quia dicati Deo ministri.

Non modo
temperan-
ter viuen-
dam Ecclē-
astico, sed
& sepe ieiu-
nandum.

CVI vero diuino instinctu eam victus moderatorem ab Ecclesiasticis requirat Apostolus. *sa diligentius cogitanti grauissima occurrent, de Dei siue ipsorum, siue proximi ratione habere videtur. Et quidem vt à Deo auspicemur. 1. nemo mortalium vult seruum nisi sobrium & temperantem, quanto minus immortalis Deus talem patietur? proinde hortatur Apostolus 2. Corinth. 6. v. 5. vt exhibeamus Dei ministros, non tantum in temperantia, sed etiam ieiuniis multis. 2. S. Isidorus lib. 2. de sum. bono c. 14. Nazareis, inquit, quise sanctificabant Domino, præceptum est vinum & siceram non bibere, Num. 6. v. 1. vtraque tum mentis evertunt & ebrios faciunt: luxuria quoque, carnisque, equaliter gignunt. Quod si illi qui ad tempus seruo obsequio dedicabant ab omni inebriante potu abstinere debebant, quanto magis minimum sobrii viuendum Ecclesiasticis, quorum omnis vita Deo consecrata est? 3. S. Hieron. epist. 83. ad Oceanum c. 4. Sacerdotes, inquit, qui ministrant in templo Dei, prohibentur vinum & siceram bibere Leuit. 10. v. 9. ne in crapula & ebrietate aggraentur corda eorum Lucæ 21. v. 34. & vt sancti officium exhibens Deo vigeat semper & tenuis sit, itaque Clericis in Dei templo dies noctesque ministrandum, nunquam non sobrii esse debent. S. Cælius Cyrillus Alexand. libro siue potius cap. 7. in Leuit. exponens memoratam sententiam Leuit. 10. v. 9. Dixit Dominus ad Aaron: Vinum & omne quod inebriat, tu & filii tui, quando intrabitis in tabernaculum testimonii, ne moriamini, quia præceptum sempiternum est in generationes vestras. Vult, inquit, sermo diuinus sobrius esse*

esse Domini Sacerdotes, utpote, qui accedentes ad altare Dei orare pro populo Dei debeant, & pro alienis interuenire delictis: qui portionem in terra non habeant, sed ipse Dominus portio eorum sit. Num. 18. versicul. 20. Vult ergo istos quibus Dominus portio est, sobrios esse, jejunos, vigilantes in omni tempore, maximè autem cum ad exorandum Dominum, & sacrificandum in conspectu ejus altari-bus præsto sunt. Sobrietas omnium virtutum mater est; sicut è contrario ebrietas omnium vitiorum. Sunt Ecclesiastici præcipui Dei cultores & ministri non ergo esse possunt abdominis & ventris mancipia. Nemo enim potest duobus Dominis seruire, Matth. 6. versic. 24. & quod ibidem versiculo 25. dicitur: Non potestis Deo seruire & mammona, & hic commodè adaptatur. Non potestis Deo seruire & gulæ: cum quod Deus inhibet, gula imperet. Hinc de istis intemperantibus pronunciat Apostolus Philip. 3. versicul. 19. Quod eorum Deus venter sit, & quod Christo Domino non seruiant, sed suo ventri, Roman. 16. versicu. 18. Id enim colit vnusquisq; quod diligit, ait Sanctus Hieronymus epistola 22. ad Eustochium capitu. 4. Quem ventrem vt infarci-ant, & distendant, propter nummos, frumentum & vinum, sacras quidam ædes adeunt alioquin non adi-turi.

Clerici ne

§. Nunc vt ad ipsos Ecclesiasticos progrediamur: cum sint Apostolica dignitatis successores, æquum est, vt & temperantiæ sint imitatores. S. Hieron. in c. 2. Micheæ, & habetur dist. 35. c. 4. Ecclesie Principes ex-lapident, ne nans illud iuxta LXX. Dues populi mei proiciantur de do-aliis offendi-mibus deliciarum suarum, propter malas adinventiones suas e-culo sint, & iecti sunt. Ecclesia Principes, inquit, qui delitiis affluunt, atq; ad preces in-ter epulas atq; lasciuas iudiciam seruare se credunt: pro-pheticus sermo describit, q; eiiciendi sint de spaciolis domib. lau-ant sobrii-tus, cõtinuis, & multo labore epulis cõquisitis: & eiiciendi propter esse debent. malas cogitacoēs & opera sua. Et si vis scire quo eiiciendi sint, Eu-ubi ca; ita-

R7 4

ange- is periculū

angelium lege Matth. 22. v. 13. & 25. v. 30. in tenebris habitare exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. An non contumelia & ignominia est, Iesum crucifixum, magistrum pauperum, esurientem fartis predicare corporibus, ieiuniorumq; doctrinam rubentes buccas, tumentiaq; ora proferre? Sim Apostolorum co sumus, non solum sermonem eorum imitemur, sed continentiam quoq; & abstinentiam amplectamur. Vna temperantia multas causas affert B. Hieronymus, cur accensenda sit Clericis temperantia. 1. quod ipsi debent priuandi. 2. quod perpetuis suppliciis excruciantur. 3. quod probrium illorum & dedecus sit ut intemperantes non modo temperantem, sed & egenum, & humilicium Christum prædicent. 4. quod in indigentia Apostolorum locum successerint, sed & aliam rationem ministrat causam, cur Ecclesiasticos esse in cibo potuq; moderatos oporteat: nimirum quod falluntur illi, qui inter epulas atque lasciuias se pudicitiam uare posse arbitrentur, & rectè eos decipi affirmant.

*Multa causa
cur ecclesiasticis
suo sit accensenda
seruanda temperantia:*

*Sine temperantia non
custoditur
pudicitia, &
Clericus debet esse pudicus.*

Proinde non modo Clericos, sed vniuersos Christianos hortatur præcipitque Apostolus Epistol. 5. versic. 18. Nolite inebriari vino in quo (vino siue inebriari vino) est luxuria, sed implemini Spiritu sancto. Et rursus S. Hieronymus epistola 146. ad Damasum Romanam. Luxuria (in cibo potuq;) mater libidinis est: venter distentum cibo, & vini potionibus irrigatum, voluptatis genitalium sequitur, atq; ut alibi dictum est, pro membrorum vitiorum est, citatur & d. 44. capit. 1. Cum autem in epistola 10. ad Furiam cap. 3. affirmat frustra offerri castitatem sine temperantia. Quid, inquit, necesse est nos iactare pudicitiam, que sine continentia & parcitate fidem sui iucere non potest? Cuius Cerere & Baccho ardet Venus. Et Sanctus Augustinus sermon. 65. de Tempore. Semper iuncta est saturatio lasciuia, vicina sibi sunt, sicut venter & genitalia, & pro membrorum ordine ordo vitiorum intelligitur.

§. Affert

§. Affert hujus rei exempla Sanctus Hieronymus epistola 83. ad Oceanum : Noe, inquit, ad vnius hor. ebrietatem nudat femora sua, quae per sexcentos annos sobrietate contexerat Genes. 9. versicul. 21. Loth per temulentiam nesciens libidine miscet incestum, & quem Sodoma non vicit, vina vicerunt. Genes. 19. versicul. 32. Ex his & aliis concludit idem Beatus Hieronymus in cap. 1. Tiranæ epistolæ versicul. 7. Nunquam ego ebrium castum putabo, qui est vino consopitus dormiuerit, tamen potuit peccare per vinum. Dicat quisque quod volet, ego loquor conscientiam meam. Scio mihi abstinentiam & nocuisse intermissam, & profuisse repetitam.

Ebrietas libidinis seminarium.

§. Adscribam & Gratiani verbis aliam causam, cur Ecclesiastici sobrii semper esse debeant. Sic ergo ille loquitur distinctione 44. cap. 13. Si laicis commensationes damnabiles sunt, multo magis Sacerdotibus imputantur ad gehennam, venter enim pinguis, ut Hieronymus ait epistola 2. ad Nepot. cap. 14. crassum sensum generat (S. Hier. habet non gignit mentem tenuem) cum Sacerdotalis sensus è contra vigil esse debeat & tenuis, atq; ideo edacitatis vitio obnoxii Sacerdotes vngi non debent. Hi enim, ut ait S. Gregor. lib. 23. Moral. c. 12. qui adhuc vitiorum bello subiacent, nequaquam per predicationis vsum, præesse magisterio caterorum debent. Profectò autem sine sobrietate non modo non viget ratio, sed ita consopitur & offuscatur, ut temulentus minus cognoscat, quam bestia, ut pulchre tradit S. Ioannes Chrysost. hom. 58. in Matt. & B. Basil. hom. 14. in ebrietatem & luxum. Anima sicca, dicebat Heraclytus, sapientissima. Et Clemens Alex. lib. 2. Pædag. Iubar est, inquit, anima sicca sapientissimum & perspicax, neq; madescit vini habitu, in modum nebulae crascescens.

Potator libidinosus.

Sacularibus exitialis intemperantia multo magis Ecclesiasticis

Obesa & muscosa naris intemperantes.

Iners & desidiosus intemperans

at Clericus nauus esse debet ac diligens

§. Ad hæc laboriosi debent esse Ecclesiastici, ad laborem siquidem & non ad otium & desidiam vocati sunt Ioannis 15. versicul. 16. Non vos me elegistis, sed

ego elegi vos & posui vos, vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Vnde & Apostolus Timotheum in exemplo egregii militis, pugilis & agricolæ exhortatur, totus Euangelio incumbat, & pro eo quæcunq; minus fortiter sustineat: Sic enim loquitur 2. Timoth. 2. versic. 3. 5. 6. *Labora sicut bonus miles Christi Iesu. Nam qui certat in agone non coronatur, nisi legitime certauerit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere.* lib. 5. versic. 7. *Homo nascitur ad laborem & auis ad volandum, ad labores autem magnos, suscipiendos & exanillandos valetudine opus est, quam valetudinem, vt ne fringit intemperantia, ita conseruat & auget temperantia.* Sanctus Hieronymus libro 2. in Iouinianum cap. 8. *Qui egrotat, ait, non aliter recipit sanitatem, nisi inui cibo, & castigato victu, quæ de seipso dicitur, quæ ergo cibis recipitur sanitas, his & seruari potest: ne quis pro morbos holeribus concitari.* Præclare id docet Sanctus Iohannes Chrysostomus homil. 39. in 1. Corinthiacos.

Intemperantia valetudinem corrumpit. Sicut corpora roborat temperantia. Non menti, inquit, sed ipsi corpori inimica & insensa est voluptas, ex forti debile reddit, & solido eneruatum, morbidum sano, tenue ex compacto, ex florente & formoso deforme, & dum ex fragranti, ex vtili inutile, ex mundo & puro impurum, ex absoluto, doloribus vndiq; differtum, ex recenti vetustum, ex robusto flaccidum, ex celeri tardum, & ex sano languens, & recto claudum. Per hanc mille mala malignus ille patrat Satan. Diurna exercitatio, & labores & tolerantia, & moderata mensa, & victus simplex hilariora corpora reddunt, & formam præterea plurimum iuuant. Quæ quum videmus frater, quid non voluptates, perniciose conuiuia vitamus, & simpliciter potius persequimur victum? vt corpore simul & animo recti comparati, virtutibus pleni, futuris aliquando bonis potamus.

§. Idem B. Iohannes Chrysostomus hom. 29. in epistolam ad Hebr. & habetur de consecr. c. 28. Nihil enim, ait, sit incundum est, sicut cibus bene digestus aut decoctus, nihil sic saltem, nihil sic sensuum acumen operatur, nihil sic egrotantem

fugat, sicut moderata refectio. Sufficientia quippe cum nutrimento & sospitate simul etiam procreat & voluptatem. Abundantia verò morbum facit, & molestias ingerit, & aegritudines generat. Quod enim facit fames, hoc etiam plenitudo facit ciborum. Multo autem magis peiora. Fames quippe in paucis diebus aufert hominem, & liberat ex hac vita pœnali, excessus verò ciborum consumit, & putrefacit corpus humanum & macerat aegritudine diuturna, & tunc eum morte crudeli consumit. Obsecro igitur ne nostrum corpus vitiosum & inutile faciamus, neq; vi vitia inseramus, &c.

Cōtra morbos antidotum temperantia.

§. Neque solum hæc temperantia facit, ne morbos Temperantiam contrahamus; sed etiam vt contractis liberemur. Tertia morbos istis huius rei est Sanctus Hieronymus libro 2. in Iouin. sanat. cap. 8. & habetur de conf. dist. 5. c. 30. Legimus quosdam morbo articulari & podagra humoribus laborantes proscriptio- ne bonorum ad simplicem mensam, & pauperes cibos redactos, conualuisse, caruerunt enim sollicitudine dispensanda domus, & epularum largitate, qua & corpus frangunt, & animum. Irridet Horatius appetitum ciborum, qui consumpti relinquunt pœnitentiam: Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas. Rectè igitur tom. 9. Sanct. Augustin. tractatu de conflictu vitiorum & virtutum legimus: Sicut ager ad medicinam, sic ad sumendas dapes debet quisq; accedere: nequaquam videlicet in illis voluptatem appetens, sed necessitati succurrens.

§. Omnibus quidem hominibus præceptum, vt assiduè vigilent, & inopinatum Saluatoris Aduentum præstolentur, sed potissimum hoc mandatum est Ecclesiasticis, vt quibus non tantum pro sua, sed etiam aliena salute vigilandum est, quemadmodum Dominus prolixè docet Matth. 24. v. 42. ad capitis vsq; fin. & Marc. 13. à versicul. 33. similiter ad capitis exitum, at quomodo vigilare poterit, nisi sobrius? quod luculentè tradit Apostolus 1. Thessal. 5. à versicul. 1. ad 10.

Proinde

Proinde & monet S. Petrus i. epist. c. 5. v. 8. Fratres
brii estote & vigilate ; quia aduersarius vester Diabolus
quam leo rugiens circuit quaerens quem deuoret, cui resistite

*Cur ad com-
pleto iū vel
cantent vel
legant ex S.
Petro: Fra-
tres sobrii e-
stote, &c.*

tes in fide. Quæ lectio Apostolica non sine cauilla
Clericis legitur in Canonicarum Horarum compo-
torio, vt nimirum cum earum pensum absoluerint,
interdiu, ita & noctu sobrii sint. Qui enim ebrii sunt
e ebrui sunt i. Theffal. 5. versicul. 7. & si fortè illa nobis
moriendum, parati sint, aut nimirum se parare quon-
quorum neutrum in ebrui est. Vt sobrii simus & vigi-
mus, ait Beatus Ioannes Chrysostomus homilia 2. in
Ioannem, nobis Paulus præcipit & itidem Dominus
Qui sobrius est & vigilat, quamuis à peccato capiatur, im-
tamen ipsum abiicit fugatque, qui vero somno aut inopia
comprehenditur, non intelligit, quo pacto sub eis detineatur
uitute.

*Ecclesiastico
assidue pre-
candum er-
go & conti-
nenter adhi-
benda sobri-
etas.*

§. His accedit quod perpetuo Clericis sit precan-
dum, quomodo autem non sobrii precabuntur? E-
nus venter non orat libenter, nec potest, intellige-
ter. Quod si quis existimat, ait Sanctus Hieronymus
2. aduersus Iouinianum capit. 7. & abundantia ciborum
potionumq; se perfri, & vacare posse sapientia, hoc est, & re-
sari in delitiis, & deliciarum vitis non teneri, seipsum dano-

*Animus in
patinis non
est attentus
precibus.*

Et cap. 8. Sapientia quoq; operam dare non possumus, si
abundantiam cogitemus, quæ labore nimio & cura in digne
to expletur natura necessitas: frigus & fames simpliciter
& cibo expelli potest. Vnde & Apostolus i. Timot. 6. c. 8.
Habentes, inquit, victum & vestitum his contenti simus. Et
quando magis opus sapientia quam cum Deo sermo-
cinandum est? Oratio enim colloquium est cum Deo, ait

Quid oratio.

Chrysostom. homil. 30. in Genes. Et lib. i. de oratione
idem illud aureum os. Quis non obstupescat & admoretur
tantam benignitatem ac beneuolentiam, quam in nos homines
declarat Deus? qui mortalibus tantum honorem largiatur, ut
dignos nos habuerit, qui cum ipso colloquamur nostraq; re-
st.

*Orationis
dignitas.*

apud ipsum deponamus. Nam verè profecto cum Deo confabulamur, quoties vocamus deprecationi, per quam simul & Angelis copulamur, & societate quam cum brutis habebamus procul effugere videmur. Cum ergo hoc diuinum colloquium maxima attentione opus habeat, vnde & S. Ioannes Damasc. l. 3. orth. fidei c. 24. dixit: Quod oratio sit ascensio mentis in Deum. Et D. August. lib. 2. de serm. Dom. in monte cap. 7. Fit in oratione, ait, conuersio cordis ad eum, qui semper dare paratus est, si nos capiamus quod dederit. Necellaria itaq; ad orationem ritè instituendam temperantia, qua sine non potest obtineri attentio & mentis in Deum nostræ eleuatio. Prouida idcirco est ista S. Hieronymi monitio epistola 10. ad Furiam. cap. 4. Quando comedis, cogita quod statim tibi orandum illico & legendum sit.

§. Quod si & suam ipsius personam contueri voluerit Clericus i. ex S. Ioanne Chrysof. l. 3. de Sacerd. intelliget illam tanto debere esse virtute vulgaribus præstantiorem hominibus, quanto pastor irrationalibus præstat pecudibus, & quomodo præstabit nisi sobrius fuerit; siquidem ebrius etiam infra bestiarum se conditionem abjicit, cum brutæ animantes non amplius bibant quam naturæ requirat indigentia, vt docet D. Basil. hom. 14. in ebrietatem & luxum.

Clerici dignitatem peffundat in sobriam.

§. 2. Intelligendum est Clerico non sibi concedi bona Ecclesiastica, vt abutatur ad intemperantiam, sed vtatur ad necessitatem & temperantiam. Qua de re commentario suo in c. 3. Michæ, & habetur di. 44. c. 1. Cum autem ita loquitur S. Hieron. Apostolus Paulus: Qui altari, inquit 1. Cor. 9. v. 13. seruiunt & de altari participant & viuunt. Permittitur tibi O Sacerdos, vt viuas de altari, non vt luxuries. Boui trituranti os non clauditur 1. Cor. 9. v. 9. Scimus ista & tamen licentia hac Apostolus non abutitur 1. Cor. 9. v. 15. & habens victum vestimentumq; contentus est. 1. Tim. 6. v. 8. nocte & die laborat manibus suis, ne cui gra-

Bonorū Ecclesiasticorū & sus non nisi ad moderationem concessus.

Victu Vestituq; proprio labore acquirit contentus Apostolus.

uis

uis sit. 1. Theff. 2. v. 9. Act. 20. v. 33. 2. Theff. 3. v. 8. Et
in epistolis 1. Theff. 2. v. 5. 6. 10. se sanctè & sine macula
Christi Euangelio conuersatum 2. Cor. 12. 13. 15. & non
de se, sed de discipulis quoq; suis hoc ipsum asserit: quod
miserit, qui ab Ecclesiis aut posset aliquid, aut veller acciperet
autem gratulatur in quibusdam epistolis, & mitemm
za benevolentiam Dei appellat Philip. 4. v. 10. 14. 18. non
sibi congregat quam pauperibus Sanctorum, qui erant in
salem. Hæc S. Hieron.

§. 3. D. Clemens in Apostolicis Constit. l. 8. q. 1.
aliam Ecclesiasticæ temperantiæ causam asserit: nimirum
vt Clerici aliorum incontinentiâ & immoderate
onem queant coarguere, nam vacare debet culpa, et
paratus est in alterum dicere. Verba S. Clementis
Pontificis & Martyris sunt ista: Cum sitis Presbyteri
Diaconi Christi, sobrii esse debetis, & priuatim & cum aliis
possitis intemperantes coercere.

C A P. XXXVI.

DE ECCLESIASTICORVM CON-
uiuiorum frugalitate.

Qua in con-
uiuio vitia
vitanda.

Lectio sacra
in conuiuio
Ecclesiasti-
corum,

§ **V**T Ecclesiasticorum conuiuiorum rationem
modum rectum perspiciamus, operæ pretium
erit Sanctorum Majorum nostrorum sententiâ & de-
creta ponere. Conc. Carthag. 4. c. 17. & habetur d. 4.
c. 8. Episcopus vilem suppellectilem, & mensam, ac vilis
perem habeat, & dignitatis suæ auctoritatem fidei & vitan-
ritis querat. Idem inculcat Conc. Trid. sess. 25. c. 1. de Re-
form. S. Greg. l. 2. ep. 37. ad Natalem Episcopum d. 4.
betur d. 44. c. 7. Conuiuia, inquit, qua ex intentione
denda caritatis sunt, recte sanctitas vestra in suis epulis laudat
Sed tamen sciendum est, quia tunc veraciter ex caritate
deunt: cum in eis nulla absentium vita mordetur, nullus ex
sione reprehenditur, & non in eis inanes secularium negotiorum
fabula, sed verba lectionis sacra audiuntur: cum non plus
necesse est, seruitur corpori, sed sola infirmitas eius reficitur.